

Statenbrief

Informatie

Datum

2 april 2024

Zaaknummer

2022-014990

Inlichtingen bij

Provincieloket

026 359 99 99

post@gelderland.nl

Blad

1 van 10

Onderwerp

Concept ontwerp programma Vitaal landelijk gebied Gelderland

Beleidsprogramma

- Alle

Ambitie

- Alle

Portefeuillehouder

Harold Zoet

1 Kern van deze Statenbrief

Wij informeren u over het concept ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland (VLGG) dat in de afgelopen maanden met onze partners¹ is opgesteld op basis van de door u vastgestelde vertrekpunten van juli 2023.

2 Waarom ontvangt u deze Statenbrief?

In de afgelopen maanden is samen met onze partners hard gewerkt aan het concept ontwerpprogramma VLGG. Het concept ontwerp schetst hetgeen wij nodig achten om de door het Rijk meegegeven doelen² uitgevoerd te krijgen in Gelderland. Wij bieden u het concept ontwerp ter kennisname aan. Ook leggen wij het concept ontwerp programma nu voor aan de Minister van Natuur en Stikstof, met de vraag om hierop te reageren. Wij vragen de Minister nadrukkelijk aandacht voor de financiële, inhoudelijke en juridische randvoorwaarden die voor ons van belang zijn om, met draagvlak, tot uitvoering te komen.

De betekenis van die reactie van de Minister verwerken wij in een ontwerp programma, waarmee wij aangeven hoe wij ons perspectief voor een vitaal landelijk gebied willen vormgeven (i.c. zelfbindend conform Omgevingswet).

Het Kabinet is nu aan zet.

U kunt de vertrekpunten die u in juli 2023 heeft vastgesteld herkennen in het concept ontwerp. U wilt met de gezamenlijke Gelderse aanpak inzetten op de ontwikkelingen die nodig zijn voor een sterk en levendig landelijk gebied: het realiseren van de urgente doelen en opgaven voor natuur, water en klimaat met duurzaam perspectief voor de Gelderse landbouw.

¹ Onze partners zijn vertegenwoordigd door de Opgavetafels Veluwe & Valleien, Achterhoek & Liemers, Fruitdelta en Groene Metropool Regio, de Sectorafel Natuur en het Gelders Landbouw Collectief.

² Zie concept ontwerp hoofdstuk 2 blz. 52-53.

In nauwe afstemming met betrokken gemeenten, waterschappen, en de Gelderse natuur- en landbouworganisaties is uitwerking gegeven aan de vertrekpunten. Daarbij zijn de VLGG-kennisdocumenten betrokken met de informatie over landbouw, water, natuur en klimaat en daarmee over de onderbouwing van de inhoud van het programma. Wij hebben u de kennisdocumenten in juni 2023 beschikbaar gesteld.

Wij houden er rekening mee dat wij na de huidige kabinetsformatie op basis van (financiële) keuzes van het nieuwe Kabinet moeten onderzoeken of en zo ja op welke manier het ontwerpprogramma VLGG op die keuzes moet worden aangepast. Als er meer duidelijkheid is over de koers van 'Den Haag' willen wij over het VLGG-programma in gesprek met de inwoners van Gelderland. De resultaten van dat participatietraject nemen wij mee bij de vaststelling van het ontwerpprogramma.

In de bijlage bij deze Statenbrief lichten wij het concept ontwerpprogramma VLGG toe. Daarin gaan we ook in op uw moties en onze toezeggingen bij uw besluit over VLGG in juli 2023. Bijgaand treft u ook nieuwe kennisdocumenten over de sociaaleconomische vitaliteit en landbouwbodems aan. Deze zijn aanvullend op de kennisdocumenten over natuur, landbouw en water die wij u in juni 2023 hebben toegezonden. Deze worden betrokken bij de gesprekken met onze partners over het ontwerp programma. Zoals aangegeven in onze Statenbrief van 22 februari 2024 (PS2024-162) informeren wij u alvast over het concept ontwerp programma en consulteren u later over het ontwerp programma.

3 Hoe bent u eerder betrokken?

Belangrijke beleidsdocumenten zijn:

- Perspectief voor vitaal Gelders landelijk gebied, PS2022-864;
- Tussenstand en vertrekpunten Vitaal landelijk gebied Gelderland, Gelders gebiedsplan Stikstofreductie en natuurherstel, PS2023-649;
- Herziene planning programma Vitaal landelijk gebied Gelderland, PS2023-1025;
- Voortgang programma Vitaal landelijk gebied Gelderland, PS2024-162.

4 Samenvatting

Wij hebben kennis genomen van het concept ontwerp programma VLGG en hebben deze aangeboden aan de Minister met het verzoek om hierop te reageren. Wij nemen deze reactie mee in het ontwerp programma, waarmee wij aangeven hoe wij ons perspectief voor een vitaal landelijk gebied willen vormgeven. Het concept ontwerp is uitgewerkt op basis van de vertrekpunten die uw Staten in juli 2023 hebben vastgesteld. Daarbij zijn de op dat moment beschikbare kennisdocumenten over natuur, landbouw en water betrokken. Ook zijn waar mogelijk uw moties en de door ons College gedane toezeggingen verwerkt. Daarnaast is invulling gegeven aan uitgangspunten die het Landbouwcollectief heeft aangedragen. Het ontwikkelen van het VLGG vindt plaats in samenhang met de ruimtelijke ontwikkeling van onze provincie en daarmee met de opgaven op het gebied van verstedelijking en energietransitie.

Het concept ontwerp schetst structurerende keuzes voor de deelgebieden Veluwe en Valleien, Achterhoek en Liemers en voor het Rivierengebied. Wij delen de zorg van onze partners over de gevolgen van het ontbreken van duidelijkheid van rijkswege over onder meer het toekomstperspectief voor de landbouw, toereikende middelen en ander instrumentarium, generieke maatregelen en de sociaaleconomische vitaliteit van het landelijk gebied.

5 Informatie

In de afgelopen maanden is met onze partners gewerkt aan de uitwerking van de vertrekpunten die uw Staten hebben vastgesteld voor het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland 2024-2035 (VLGG; PS2023-649). Het VLGG geeft voor de komende 12 jaar invulling aan het Gelders perspectief voor een prachtig, vitaal en leefbaar landelijk gebied met duurzame land- en tuinbouw met gezonde natuurgebieden, schoon en voldoende water, voorbereid op klimaatverandering. Dit vraagt soms ingrijpende maatregelen.

Hiermee staat Gelderland aan de vooravond van een wezenlijke transitie in het landelijk gebied. Dit is een grote en uitdaging waar wij, ondanks de complexiteit en de huidige onzekerheden, als 'gebiedsregisseur' een belangrijk verschil willen maken voor inwoners van Gelderland. Zodat onze en volgende generaties genoeg en schoon water hebben, de natuur weer gezond is en de Gelderse boeren duurzaam voedsel produceren. Zo zijn we voorbereid op droge en natte periodes en inwoners een toekomst hebben op een mooi, gezond en levendig platteland.

De uitvoering van het programma vraagt een investeringsvolume van minimaal circa €10 miljard voor 12 jaar. Voor het realiseren het VLGG-programma bestaat breed draagvlak bij onze partners. Het concept ontwerp programma VLGG is voorbereid in nauwe samenwerking met de 6 ambtelijke en bestuurlijke VLGG-tafels. Het concept VLGG voldoet aan de randvoorwaarden die het Gelders Landbouwcollectief vooraf heeft gesteld (zie bijlage). Onze partners herkennen de urgentie van de opgaven en ze ondersteunen de Gelderse inzet om snel aan de slag te gaan. Onze partners hebben zorgen over de omvang en complexiteit van de opgave en pleiten voor zorgvuldige, gezamenlijke aanpak en aandacht voor de sociaal-maatschappelijke gevolgen. Zij delen met ons de zorg over uitblijvende onduidelijkheid van het Rijk over beschikbare financiële middelen en toekomstperspectief voor de landbouw.

In het besef dat Gelderland - met name de Veluwe - een sleutelpositie inneemt voor de landelijke problematiek bepleiten wij bij het Kabinet om prioriteit te geven aan de Gelderse aanpak. We gaan onverkort door met de uitvoering van bestaand Gelders beleid via projecten, maatregelen en gebiedsprocessen. Lopende gebiedsprocessen mogen geen onnodige vertraging in de uitvoering oplopen zodat we met onze partners door kunnen werken aan urgente vraagstukken op het vlak van natuur, water en landbouw. Ook bereiden we het uitvoeringsprogramma van het VLGG voor zodat we snel aan de slag kunnen als het nieuwe Kabinet duidelijkheid geeft over zijn eigen inzet en over de voor Gelderland beschikbare middelen.

Wanneer onvoldoende middelen beschikbaar komen, kunnen wij de gestelde doelen niet of pas later bereiken. Wij houden er rekening mee dat we moeten onderzoeken of en zo ja op welke manier het ontwerpprogramma VLGG daarop aangepast moet worden. Zo nodig geven we daar met verschillende scenario's een eerste inschatting van. Een aanpassing als gevolg van nieuw Kabinetsbeleid betekent vrijwel zeker dat het langer duurt voordat we met het participatietraject met inwoners kunnen starten. Dat geldt dan ook voor besluitvorming over het ontwerpprogramma.

Deelgebieden Veluwe, Achterhoek en Rivierengebied

Wij onderscheiden in aansluiting op de Uitvoeringsagenda Gelderse Maatregelen Stikstof (GMS) drie deelgebieden in Gelderland: Veluwe en Valleien, Achterhoek en Liemers, en Rivierengebied. De deelgebieden verschillen qua kenmerkende bodem- en watersystemen, landschappelijke structuren en ontwikkeling van landgebruik.

Elk van deze deelgebieden kent eigen vraagstukken op het vlak van landbouw, natuur, water, bodem en klimaat. Voor Veluwe en Valleien is het Veluwemassief als het grootste Natura2000-gebied op land een dominante factor. De enerzijds voor stikstofgevoelige natuur en anderzijds de agrarische sector in de omliggende gebieden met veel bedrijven ook dicht op de natuurgebieden, maakt dat de vraagstukken van vermindering van stikstofemissies, goed toekomstperspectief voor agrarische bedrijven en robuust natuurherstel centraal staan voor dit deelgebied.

In Achterhoek en Liemers gaat het vooral om aanpak van droogte op de hogere zandgronden, naast de vraagstukken van stikstof en natuurherstel. In het Rivierengebied gaat het vooral om versterking van natuurwaarden en zoetwaterbeschikbaarheid. In het Rivierengebied is uiteraard de hoogwaterveiligheid een centraal vraagstuk waarvoor landelijke programma's bestaan. In het VLGG zoeken we voor natuur afstemming met die programma's.

Structurerende keuzes

In het concept ontwerpprogramma VLGG staat welke keuzes worden gemaakt om de opgaven in het licht van de doelen voor natuur, water, bodem en klimaat te bereiken en tegelijk ruimte te bieden voor een toekomstbestendige, duurzame en rendabele agrarische sector.

De keuzen die we maken hebben ruimtelijke gevolgen. Ze hebben gevolgen voor het agrarisch gebruik en ander gebruik van gronden.

- Voor een vitaal landelijk gebied is een gezonde plattelandseconomie van belang. Wij kiezen voor een toekomstperspectief voor de landbouw met rendabele en duurzame landbouwbedrijven. Ondernemers moeten zelf kunnen kiezen welk ontwikkelpad zij voor hun bedrijf kiezen waarmee zij bijdragen aan realisatie van doelen voor natuur, water, bodem en klimaat:
 - innoveren met technische maatregelen (zoals staltechnieken), managementmaatregelen (zoals aanpassing voer, mest uitrijden);
 - verbreden naar andere agrarische activiteiten (andere gewassen) of economische activiteiten (zoals recreatie, andere commerciële activiteiten, zorg);
 - extensiveren (bijvoorbeeld door overgaan naar natuurinclusieve landbouw);
 - verplaatsen van het bedrijf naar elders;
 - vrijwillig beëindigen van het bedrijf, gebruik makend van regelingen.

Wij komen met een actualisatie van de kadernota Agrifood uit 2021 waarin we de perspectieven en ontwikkelpaden voor alle agrarische sectoren schetsen.

- Om de doelen voor natuur, water, bodem en klimaat te realiseren is een robuust systeemherstel voor water, bodem en natuur nodig. Dat betekent dat niet alleen in de Natura2000-gebieden en de overige natuurgebieden de condities voor de natuur moeten worden verbeterd. Ook daarbuiten is inzet nodig om de condities voor biodiversiteit en voor de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater te verbeteren.
- Om een structureel een robuust systeemherstel voor natuur te realiseren is vermindering van neerslag (depositie) van stikstof in natuurgebieden met stikstofgevoelige natuur nodig. Daarvoor bouwen we voort op de aanpak uit de Uitvoeringsagenda GMS (Gelderse Maatregelen Stikstof) uit 2020. In het VLGG schetsen we een breed pakket aan maatregelen die kunnen worden genomen om de uitstoot van stikstof en voor klimaatdoelen broeikasgassen (CO₂ en met name methaan), van alle sectoren te verminderen. Essentieel is dat de rijksoverheid met regelingen komt die het voor agrariërs mogelijk maakt om voor die maatregelen te kiezen. In het VLGG geven we aan wat de reductie van stikstof en broeikasgassen moet zijn om de doelen te realiseren. Nabij Natura2000-gebieden is het gewenst dat de reductie van stikstof groter is dan van verder af gelegen bedrijven. Nabij Natura2000-gebieden kunnen ook andere aanpassingen van agrarische bedrijfsvoering (zoals natuurinclusieve landbouw) en agrarisch grondgebruik (zoals agrarisch natuurbeheer) plaatsvinden. Dat komt ten goede aan de nabijgelegen natuur.
- Water en bodem sturend is een belangrijk principe in het VLGG. Daarbij gaat het naast verbetering van de waterkwaliteit, vooral om water vasthouden en vertraagd afvoeren in het kader van droogteaanpak en om waterberging. Water vasthouden leidt tot voldoende water met name in de zomerperioden. Dat is goed voor de natuur en voor de productiviteit van de landbouw. Klimaatverandering leidt naast perioden van droogte tot perioden met hevige regenval. Langs watergangen is ruimte nodig om water tijdelijk te bergen. Water vasthouden en waterbergen kunnen ertoe leiden dat aanpassing van het agrarisch landgebruik nodig is. Dat willen we mogelijk maken. Het Rijk wil zogenoemde bufferzones rond watergangen die niet aan de norm voor nutriënten voldoen. Samen met waterschappen laten wij de Wageningen Universiteit (WUR) laten onderzoeken wat hiervoor nodig is. Zodra dit bekend is, nemen we dit op in het programma.
- Op de zandgronden in de Achterhoek, rond de Veluwe en het Rijk van Nijmegen zal beekherstel en beekdalherstel plaatsvinden. Dat komt ten goede aan de waterkwaliteit van beken en biedt ook mogelijkheden om te werken aan opgaven voor water vasthouden en water bergen.
- Voor de uitvoering van het VLGG kiezen we voor een gebiedsgerichte aanpak voor verschillende in het programma aangeduide gebieden. Het gaat vooral om gebieden waar meerdere en urgente opgaven aan de orde zijn; voor water, natuur, landbouw en bodem. We geven prioriteit aan een integrale benadering, en streven naar combinatie van opgaven. Waar mogelijk combineren we de arealen voor bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer, water vasthouden, waterberging, beekdalherstel en uitbreiding van bos en natuur. Het voordeel van deze integrale benadering met het combineren van opgaven is dat dit leidt tot minder ruimtegebruik, efficiënte inzet van financiële middelen en effectiviteit van de maatregelen.

- Wij geven in het VLGG kaders mee voor de gebiedsprocessen. De overheden, maatschappelijke organisaties en ondernemers die daaraan deelnemen, kunnen zich daarop oriënteren om stappen te zetten. We hebben voor de zeven bestuurlijke regio's van Gelderland fiches gemaakt met daarin de doelen, opgaven en mogelijke maatregelen. Mede naar aanleiding van het rapport van de Rekenkamer over gebiedsprocessen (PS2023-1087) en uw agendaverzoek daarover (PS2023-1025) bereiden wij een Statenbrief voor over een nieuwe opzet. Wij streven ernaar om dit in mei 2024 aan u te kunnen aanbieden.
- Wij sturen op ruimtelijke samenhang met andere (grote) regionale opgaven op het vlak van onder meer energietransitie, bereikbaarheid en verstedelijking. Ook is er samenhang met de landelijke programma's voor hoogwaterveiligheid langs de grote rivieren en met doelen op bijvoorbeeld het vlak van recreatie. Het VLGG wordt ingebracht in de regioarrangementen die de Gelderse overheden opstellen. In de regioarrangementen worden de opgaven integraal afgestemd, tegen elkaar afgewogen en in ruimtelijk perspectief geplaatst. De regioarrangementen zijn daarmee de plek waar afspraken worden gemaakt tussen de betrokken overheden over de aanpak van de opgaven uit dit VLGG in relatie tot de andere opgaven.

Uitvoeringsstrategie

Wij zullen als provincie de regie voeren in de uitvoering van het programma. Om de doelen, opgaven en maatregelen uit het VLGG te realiseren, zetten wij in op vrijwilligheid van met name bedrijven om keuzes te maken. Het Rijk en wij als provincie moeten daarbij zoveel mogelijk stimuleren, faciliteren en ondersteunen. We vragen medeoverheden om te helpen vanuit hun rol, bevoegdheid en verantwoordelijkheid en met hun specifieke instrumenten. Voor de terugdringing van emissies van stikstof en broeikasgassen (klimaat) zijn regelingen en subsidies van het Rijk het meest effectief. Wij ondersteunen en faciliteren vooral gebiedsspecifieke maatregelen.

Uitvoering van het VLGG moet voorts vooral maatwerk zijn, toegespitst op omstandigheden in de lokale gebieden.

Voor de prioritaire gebieden waar veel opgaven met integrale gebiedsgerichte aanpak gerealiseerd kunnen worden, richten wij samen met waterschappen en gemeenten gebiedsprocessen in. In deze Gelderse aanpak Gelderse voor gebiedsontwikkeling kunnen ook betrokken lokale private partijen deelnemen.

Voor latere fasen tot 2035 kunnen wij ons voorstellen dat aanvullend instrumenten ingezet moeten worden, zoals de Omgevingsverordening om bepaalde ontwikkelrichtingen mogelijk te maken of de Wet Inrichting Landelijk Gebied (kavelruil). Vanuit onze regierol monitoren en bewaken we de bijdragen van de verschillende instrumenten en maatregelen aan de realisatie van de doelen van het VLGG. Wanneer wettelijke doelen niet binnen bereik lijken te komen, dan zal per maatregel nader bekeken worden welke aanvullende instrumenten het beste passen om het doel te kunnen bereiken. Hierbij volgen we altijd een zorgvuldig besluitvormingsproces.

Vraag aan het Rijk

Voor het realiseren van de doelen en opgaven uit het VLGG is het van essentieel belang dat er duidelijkheid komt over de financiële middelen die het Rijk ter beschikking stelt en de koers die het de komende jaren wil varen. In dat verband is het van essentieel belang wat het beleid van het nieuw te vormen kabinet zal zijn en welke middelen kabinet en parlement ter beschikking stellen voor de uitvoering van de programma's voor het landelijk gebied.

We vragen meer van het Rijk. Het gaat er vooral dat de rijksoverheid duidelijkheid geeft over doelen, voorwaarden en regelingen en dat het duidelijk is over de handelingsperspectieven van ondernemers. Het gaat erom dat als er initiatieven van partijen zijn die passen bij de doelen van dit programma er geen juridische of financiële belemmeringen zijn om uitvoering te geven aan die initiatieven. Zonder die duidelijkheid van de kant van de rijksoverheid komen gewenste ontwikkelingen niet van de grond.

Die duidelijkheid willen we ook hebben vóórdat we reacties van Gelderse inwoners en organisaties ophalen om zicht te krijgen op het draagvlak voor de inhoud van het programma VLGG. Draagvlak is essentieel voor het welslagen van het programma.

We hebben ondanks een onduidelijke situatie rond de koers van de rijksoverheid vanwege de kabinetsformatie, de voorbereiding van het VLGG doorgezet om geen tijd verloren te laten gaan voor de vitalisering van het landelijk gebied in onze provincie.

Zorgvuldig op inhoud en proces gaan wij onverkort door

Wij zijn inmiddels gestart met het voorbereiden van een uitvoeringsprogramma voor het VLGG (met projecten, maatregelen en gebiedsprocessen), in goed overleg met onze partners. Het uitvoeringsprogramma wordt onderdeel van het ontwerpprogramma VLGG. Het is onze bedoeling om ook het uitvoeringsprogramma af te stemmen op besluitvorming door het nieuwe Kabinet, voordat het participatieproces met inwoners start. Per slot van rekening moeten er keuzes worden gemaakt, die vooral op lokaal en regionaal niveau ingrijpend kunnen zijn. De uitwerking – en daarmee de gevolgen van de aanpak – verschilt van gebied tot gebied: er is verschil in de mate waarin de weg naar een duurzaam vitaal landelijk gebied vraagt om meer of minder acties.

Sociaaleconomische effecten

Uit onderzoek komt naar voren dat er voor de korte termijn vooral gevolgen worden voorzien voor de werkgelegenheid bij bedrijven die agrarische producten leveren aan en kopen bij boeren. Verder is er bij ondernemers die willen doorgaan met hun bedrijf onzekerheid over wat bijvoorbeeld innoveren, verbreden en extensiveren oplevert. Voor andere aspecten van brede welvaart, zoals gezondheid, wonen, welzijn en milieu, worden voor de langere termijn juist positieve effecten voor inwoners en ondernemers in het landelijk gebied voorzien.

In de komende maanden willen we samen met partners en uw Staten in gesprek over de nadere duiding van deze onderzoeken. Met name over onze gezamenlijke inzet en rol bij het benutten van de kansen en het mitigeren van de bedreigingen.

Belangrijk voor deze uitwerking is ook hoe we daar de inwoners van Gelderland bij betrekken. Brede welvaart gaat verder dan alleen de impact van het VLGG. We willen dit benaderen in het licht van alle grote ontwikkelingen in Gelderland. Wij streven er naar om rond de zomer een Statenbrief over dit thema te kunnen vaststellen.

Afstemming ruimtelijke ontwikkeling Gelderland

Het concept ontwerpprogramma VLGG willen wij gebruiken als 'bouwsteen' voor de gebiedsprogrammering in de zeven bestuurlijke regio's van Gelderland. Het concept ontwerpprogramma is hiermee voor de ontwikkeling van het landelijk gebied agenderend richting de regio's.

We komen voor de zomer tot een eerste integrale gebiedsprogrammering op basis van de Regioarrangementen. We stellen de uitwerking in de Regioarrangementen bij als wij het VLGG na participatie ontwerp hebben vastgesteld.

Wij werken het Ruimtelijk Voorstel (PS2023-1123) en de regioarrangementen, met daarin de inbreng vanuit het programma VLGG, uit in een ruimtelijk arrangement met het Rijk en richting de vernieuwing van de Omgevingsvisie, zoals aangegeven in de Startnotitie (PS2023-1215).

Maatregelpakket

Uiterlijk 1 april 2024 moeten wij een definitief voorstel doen aan de Minister van Natuur en Stikstof voor maatregelen die wij nog dit jaar willen uitvoeren. Dit als aanscherping van de voorstellen die wij in juli 2023 hebben aangedragen. Destijds hebben wij no regret maatregelen voorgesteld, waarvoor wij € 42 mln hebben gevraagd. Dit uitgaande van het bericht van de Minister dat wij ook in 2024 nieuwe voorstellen konden doen. Intussen is het Transitiefonds controversieel verklaard, waardoor nieuwe aanvragen niet meer konden worden ingediend. Wel heeft de Kamer ingestemd met het voorstel om € 1,3 mrd naar voren te halen uit het Transitiefonds ten behoeve van door provincies ingediende voorstellen. Daarnaast heeft de Minister de Kamer geïnformeerd over de resultaten van een weging, zonder dat wij daarbij zijn betrokken. De Minister overweegt om onze voorstellen uit 2023 te honoreren voor een bedrag van € 33 mln. Wij laten de Minister weten dat dit ons inziens geen recht doet aan de cruciale positie die Gelderland inneemt in de transitie van het landelijk gebied van Nederland, ondanks een eerdere toekenning van € 257,5 mln. In onze geactualiseerde voorstellen vragen wij nu om minimaal € 140 mln voor gebiedsprocessen, bos en natuur en de groenblauwe dooradering. In tegenstelling tot juli 2023 beschikken wij nu over een programma waarin de rijksdoelen voor natuur, water, stikstof en landbouw zijn geïntegreerd. Wij zien het concept ontwerp programma als onderbouwing voor onze geactualiseerde voorstellen.

Risico's

Onze ervaring leert dat 100% realisering van een meerjarig programma, dat mede afhankelijk is van besluitvorming door meerdere partijen erg ambitieus is. Bijvoorbeeld omdat:

- Besluitvorming geen zaak is van uitsluitend de provincie. Wij respecteren de rol van medeoverheden, ondernemers, families en organisaties, om in gebiedsprocessen of anderszins te komen tot keuzes die helpen om ons perspectief voor een vitaal landelijk gebied te realiseren;
- Wij ons ervan bewust zijn dat het Rijk belangrijke rollen vervult, zoals kadersteller, (mede-)financierder en besluitnemer (over bijvoorbeeld financiële middelen, omgevingswaarde, generieke maatregelen en ander instrumentarium). Het niet (tijdig) beschikbaar komen van toereikende financiële middelen en een beeld van hetgeen wij in de sfeer van maatregelen en instrumenten van het Rijk mogen verwachten heeft consequenties voor de (effectieve en efficiënte) uitvoerbaarheid van het voorliggende concept ontwerp programma. In het verlengde hiervan constateren wij dat rijksregelingen in de praktijk niet per definitie snel uitvoerbaar zijn, bijvoorbeeld vanwege staatssteunregels. Ook als er voldoende geld en capaciteit beschikbaar is vraagt de uitvoering vermoedelijk meer tijd. Uit onze ervaring blijkt dat het gauw 6-10 jaar kost om dergelijke integrale gebiedsopgaven te realiseren;
- Het VLGG is één van de strategische documenten die een rol spelen bij de toekomstige ontwikkeling van Gelderland en van invloed zijn op de vitaliteit en leefbaarheid van het landelijk gebied. Doelen en opgaven van dit VLGG moeten in de regio's worden afgewogen tegen andere doelen en opgaven, namelijk op het vlak van verstedelijking (wonen, werken), energietransitie, bereikbaarheid, recreatie en toerisme. Mogelijk dat in die afweging de besluiten worden genomen die afwijken van hetgeen in dit VLGG is voorzien;
- In dit VLGG gaan we op basis van informatie van DLV Advies uit van een bepaalde autonome ontwikkeling in de agrarische sector. De komende jaren kan de werkelijkheid ander uitpakken dan nu wordt voorzien. Dat heeft consequenties voor de uitvoering van de verschillende opgaven.

6 Duurzaamheid

Het definitieve programma zal naar verwachting bijdragen aan de realisatie van diverse beleidsambities. Met name op het gebied van biodiversiteit, klimaat en klimaatadaptatie. Daarnaast zal het kwalitatieve betekenis hebben voor water, bodem, economie (inclusief landbouw), vergunningverlening, leefbaarheid, wonen en duurzame energie.

7 Planning en control

In onze brief van 20 februari 2024 hebben wij aangegeven de Minister van Natuur en Stikstof onze definitieve voorstellen te doen toekomen voor maatregelen die nog dit jaar kunnen starten. Wij hebben het maatregelpakket op 26 maart 2024 vastgesteld en bieden dit de Minister aan. Wij verwachten binnen afzienbare termijn een reactie op onze voorstellen en zullen u daarover nader informeren.

8 Participatie en communicatie

We vinden het belangrijk dat de Gelderlanders de gelegenheid krijgen om hun opvattingen over de beoogde ontwikkelingen met ons te kunnen delen voorafgaand aan het vaststellen van het ontwerpprogramma. Dat doen we niet alleen via onze partners, maar ook rechtstreeks met de betrokken Gelderse inwoners. Wij informeren in afstemming met onze partners hun achterbannen: gemeenteraden, algemene besturen van waterschappen en de achterbannen van landbouworganisaties en natuurorganisaties. En we informeren en raadplegen inwoners van onze provincie. Dat doen we via een brochure en een film over het VLGG en dat doen we door (digitale) bijeenkomsten te organiseren. In een participatieplan hebben we aangegeven hoe wij de informatievoorziening en de communicatie organiseren.

9 Vervolg

Zodra er nieuwe relevante ontwikkelingen rond het VLGG zijn informeren wij u nader.

Gedeputeerde Staten van Gelderland

Henri Lenferink

- Commissaris van de Koning

Frederik van Ardenne

- Secretaris

Bijlagen:

- 1 Concept ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland
- 2 Notitie De ontwikkeling van het concept ontwerpprogramma Vitaal landelijk gebied Gelderland
- 3 Notitie Reacties op concept-ontwerpprogramma
- 4 Nieuwe kennisdocumenten over sociaaleconomische vitaliteit en landbouwbodems